УДК 331.522.4:332.1
Корольков В.В.[1], Дейкун А.А.[2]
[1] канд.екон.наук, проф. НУ «Запорізька політехніка»
[2] магістрант, НУ «Запорізька політехніка»

ФОРМУВАННЯ ТА РОЗВИТОК ЛЮДСЬКОГО КАПІТАЛУ ТЕРИТОРІАЛЬНОЇ ГРОМАДИ

Поняття людський капітал тісно пов’язано з поняттям трудові ресурси, знання та технології, але науковці дають різні визначення цього поняття. Історія розвитку теорії людського капіталу починається з Саймона Кузнеця. Відповідно теорії під людським капіталом розуміється сукупність інвестицій в людину, що підвищує його здатність до праці — освіта і професійні навички. Надалі поняття людського капіталу істотно розширилося.

Інструментарій, розроблений експертами Світового банку, включає у нього споживчі витрати — витрати сімей на харчування, одяг, житла, освіту, охорону здоров'я, культуру, а також витрати держави на ці цілі.

Виходячи з цього Марущак Н.П. пов'язує формування і розвиток людського капіталу з інвестиціями, які мають здійснюватися на чотирьох рівнях [1]:

1. особистісному – для формування людського капіталу окремих осіб;
2. мікрорівні – для формування людського капіталу підприємств;
3. мезорівні – для формування людського капіталу регіонів і галузей;
4. макрорівні – для формування сукупного людського капіталу країни.

Тобто об'єктом інвестицій є людина та різні форми угрупування людей. Але поняття не розглядає

За визначенням О.А. Грішновой «Людський капітал – це економічна категорія, яка характеризує сукупність сформованих і розвинених внаслідок інвестицій продуктивних здібностей, особистих рис і мотивацій індивідів, що перебувають у їхній власності, використовуються в економічній діяльності, сприяють зростанню продуктивності праці і завдяки цьому впливають на зростання доходів свого власника, прибутку підприємства та національного доходу» [2, с.16–17].

Отже, вимір інвестицій в людський капітал має грошову форму. Для визначення ефективності інвестицій треба враховувати результат, який має кілька різних складових, що потребують також визначення в грошовій формі для можливості оцінювання ефективності інвестицій. Але через те, що всі здібності, що має людина не можуть бути виражені в грошовій формі, а також велику розбіжність у часі між моментом інвестування і моментом набуття і використання здібностей і можливі міграції індивідів кінцева оцінка результатів інвестування є проблематичною. В світовій практиці для оцінювання людського капіталу на рівні країн використовується індекс людського розвитку.

В Україні прийнята методика розрахунку ІРЛР що наближає її "…до міжнародних стандартів, але значна кількість показників та складність статистичних процедур, що застосовуються до нормування первинних даних, поки що не дозволяють адекватно порівнювати індекси регіонального людського розвитку України з показниками співставних адміністративно-територіальних одиниць країн Європейського Союзу" [3, с.196].

Методика розрахунку в Україні надає показники розвитку регіонів і значення індексу не конкретизується до рівня територіальної громади. Але в сучасних умовах децентралізації влади і зміни територіального устрою розрахунок має доходити до рівня територіальної громади. Тому що отримання результату від інвестиції всіх рівнів відбувається саме в територіальних громадах [4].

Індексний метод є оціночним і тільки дозволяє визначити якість основних характеристик людського капіталу і їх зміни. Це є основою для прийняття рішень щодо напрямів подальших інвестицій в людський капітал з бюджету територіальної громади.

Таким чином, формування та розвиток людського капіталу територіальної громади є основним економічним фактором впливу на збільшення надходжень до бюджету територіальної громади. Саме це має бути основною оцінкою визначення пріоритетів інвестицій в розвиток людського капіталу. Але набуття здібностей формує тільки людський потенціал. Тому територіальна громада має створювати умови для більш повної реалізації людського потенціалу.

СПИСОК ВИКОРИСТАНОЇ ЛІТЕРАТУРИ

1. Марущак Н.П. Людський капітал як фактор розвитку економіки України. URL: http://surl.li/ttvxp (дата звернення 07 травня 2024)
2. Грішнова О. А. Людський розвиток : навч. посіб. К.: КНЕУ, 2006. 308 с.
3. Своробович Л.М. Роль людського капіталу в розвитку територіальних соціально-економічних систем. Вісник соціально-економічних досліджень. № 3(67) , 2018. С.184-198.
4. Сокольська, Т., Джегур, Г., Поліщук, С., & Лобачова, С. (2021). Значення людського капіталу у формуванні спроможних об'єднаних територіальних громад України. Аспекти публічного управління, 9(5), 36-46. https://doi.org/10.15421/152146